

ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ СМИСЛОВОЇ ЗВ'ЯЗНОСТІ
У ТЕКСТАХ ПІСЕНЬ
«КВІТИ МІННИХ ЗОН» ТА «МІСТО МАРІЇ»
ГУРТУ «ОКЕАН ЕЛЬЗИ»

У статті досліджено засоби вираження смислової зв'язності в текстах пісень гурту «Океан Ельзи» «Квіти мінних зон» і «Місто Марії». Тексти пісень було проаналізовано з позиції наявності таких засобів вираження смислової зв'язності, як логічна послідовність та структура, тематична єдність, ключові слова, суміжна сполучуваність, синтаксичний паралелізм, тропи та фігури, єдність місця та часу та єдність стилю.

Ключові слова: зв'язність, смислова зв'язність, сучасна українська музика.

The article examines the means of expressing semantic cohesion in the lyrics of the songs “Квіти мінних зон” and “Місто Марії” of the band “Океан Ельзи”. The lyrics of the songs were analyzed from the standpoint of the presence of such means of expressing semantic cohesion as logical sequence and structure, thematic unity, key words, contiguous conjunctions, syntactic parallelism, tropes and figures, unity of place and time, and unity of style.

Key words: cohesion, semantic cohesion, modern Ukrainian music.

Повномасштабне вторгнення РФ на територію України спричинило появу великої кількості сучасних українських пісень, однак не всі з них є якісними з погляду написання. Відтак

особливо **актуальним** є дослідження текстів українських пісень цього періоду. **Джерельною базою дослідження** вибрано тексти пісень гурту «Океан Ельзи» «Квіти мінних зон» та «Місто Марії», написаних у 2022 році, тому результати дослідження можуть бути актуальними для оцінки сучасної української музичної сцени.

Мета роботи — дослідити засоби вираження смислової зв'язності в текстах пісень «Квіти мінних зон» і «Місто Марії» гурту «Океан Ельзи».

Досягнення зазначеної мети передбачає виконання таких **завдань**:

- 1) дослідити теоретичне підґрунтя поняття «смислова зв'язність»;
- 2) виокремити параметри смислової зв'язності, необхідні для проведення дослідження;
- 3) проаналізувати тексти пісень «Квіти мінних зон» і «Місто Марії» гурту «Океан Ельзи» з позиції вияву засобів смислової зв'язності у них.

Зв'язність є однією із найважливіших текстових категорій. За визначенням І. Гальперіна, зв'язність — це «особливий вид зв'язку, який забезпечує континуум, тобто логічну послідовність (темпоральну та/або просторову), взаємозалежність окремих повідомлень, фактів, дій та ін. (прим. — переклад І. Д.)» [1, с. 87]. Дослідженням зв'язності займалися мовознавці М. К. Хеллідей, Р. Хассан, Е. Косеріу, А.-Ж. Греймас, Р. Богранд, В. Скалічка, В. Кожевнікова, О. Потєбня, І. Фігуровський, К. Рябова, О. Леднік, О. Кулик, Н. Формусяк, Г. Інфантова, А. Леонтьєва та ін.

Зв'язність забезпечує логічний зв'язок між реченнями та фрагментами тексту, тобто представляє план його вираження. У лінгвістиці існує різноманітна кількість класифікацій типів зв'язності тексту. Ми послуговувалися класифікацією, запропонованою дослідницею О. Селівановою, згідно з якою текст може

бути зв'язним у таких площинах: граматичній, семантичній, смисловій, структурній (композиційній), референційній, топікальній, прагматичній та глобальній [2, с. 503–505].

Смислова зв'язність «залучає механізми логічних зв'язків текстових одиниць, а також асоціативно-метафоричне чи образне конструювання на підставі сенсорних механізмів свідомості» [3, с. 80]. Засобами вираження смислової зв'язності є логічна послідовність і структура, тематична єдність, ключові слова, суміжна сполучуваність, синтаксичний паралелізм, тропи та фігури, єдність місця та часу та єдність стилю. Саме наявність/відсутність цих засобів робить текст смислово зв'язним або ж смислово незв'язним.

Смислова зв'язність тексту пісні **«Квіти мінних зон»** забезпечується наявністю в ньому таких засобів:

- 1) **тематична єдність:** текст пісні об'єднаний ідеєю зображення бійців ЗСУ на фронті та в тилу («Поверталися додому, як надовго – невідомо» [1]);
- 2) **логічна послідовність і структура:** текст пісні можна розділити на кілька смислових блоків, об'єднаних спільною ідеєю (перші два куплети описують невизначеність щодо того, як довго триватиме війна: «Поки спокою не має, кожен метр твого краю, і невзята кожна твоя висота» [1]; у наступному куплеті та приспіві зображується болісна пам'ять та невідомість майбутнього як для бійців ЗСУ, так і для цивільних громадян України: «Як надовго – невідомо, І чи повернешся додому, чи залишишся у пам'яті лишень?» [1]);
- 3) **ключові слова:** «додому», «війна», «пустота» [1];
- 4) **суміжна сполучуваність слів:** «<...> цвітуть **квіти мінних зон**» [1]; «<...> **тебе** дівчина **чекала**» [1];
- 5) **тропи та фігури:** оксиморон («квіти мінних зон» [1]); метафора («невзята висота» [1]); епіфора («поверталися додому» [1]); антитеза («спокій» – «війна» [1]); іронія («вона – пам'ять навпаки» [1]);

- 6) **єдність місця та часу:** «Вона рве твої думки, бо на відстані руки тремтять сльози і бетон, цвітуть квіти мінних зон» [1];
- 7) **єдність стилю:** пісня має різні мотиви, такі як тема війни, рідна земля, кохання та пам'ять про минуле. Усі ці мотиви поєднуються в єдине художнє полотно, створюючи змістовно і емоційно насичений твір.

Отже, текст пісні «Квіти мінних зон» можна вважати повністю смислово зв'язним.

Смислова зв'язність тексту пісні «**Місто Марії**» забезпечується наявністю таких засобів:

- 1) **тематична єдність:** головна ідея пісні — тема вічного світла, що супроводжує героїв навіть у найтемніші моменти війни, — проходить через текст наскрізно («Ні корабельні гармати не розіб'ють мою мрію, віру ніколи не зрадить серце моє») [2];
- 2) **логічна послідовність і структура:** текст пісні складається з логічної послідовності зображуваних подій (опис воєнних дій у Маріуполі: «Небо гримить над Азовом» [2]; опис стану героїв, які залишились боронити місто: «Ми залишились собою, ми загорнулись у ніч, і вільні уста стисли від болю» [2]);
- 3) **ключові слова:** «сонце», «Азов», «мрія» [2];
- 4) **суміжна сполучуваність слів:** «Віру ніколи не зрадить серце моє» [2]; «Серце і руки давно звиклі до бою» [2];
- 5) **тропи та фігури:** метафора («небо гримить над Азовом» [2]); антитеза («холодно, але пісок пахне весною» [2]); символ («праведне місто Марії» [2]);
- 6) **єдність місця та часу:** «Небо гримить над Азовом, ворог гарматами б'є, звечора навіть бетон пахне війною» [2];
- 7) **єдність стилю:** у пісні використовуються такі характерні елементи жанру, як постійні повторення ключових слів і фраз, наявність яскравих образів та епічних мотивів.

Таким чином, текст пісні «Місто Марії» також можна вважати повністю смислово зв'язним.

Отже, аналіз текстів пісень «Квіти мінних зон» та «Місто Марії» гурту «Океан Ельзи» свідчить про їх повну смислову зв'язність. Це пояснюється наявністю в цих текстах таких засобів, як логічна послідовність, структура, тематична єдність, ключові слова, суміжна сполучуваність, тропи та фігури, єдність місця та часу та єдність стилю. Обидві пісні гурту «Океан Ельзи» написані якісно з погляду лінгвістики, що робить їх художньо цінними для українського музичного простору.

Список використаних джерел

1. Гальперін І. Р. Текст як об'єкт лінгвістичного дослідження. Москва : Ком Кн., 2007. 144 с. URL: https://www.academia.edu/10146450/%D0%93%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%BD_%D0%98_%D0%A0_%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82_%D0%BA%D0%B0%D0%BA_%D0%BE%D0%B1
2. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями і проблеми : підручник. Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z2IID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0001595
3. Федорова Л. О. Відтворення зв'язності при перекладі юридичного документа. Вісн. Нац. техн. ун-ту України «КПІ». Сер. Філологія. Педагогіка. URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/5208/1/10.pdf>.

Джерела ілюстративного матеріалу

1. Океан Ельзи. «Квіти мінних зон». URL: <https://www.pisni.org.ua/songs/2454512.html>
2. Океан Ельзи. «Місто Марії». URL: <https://www.pisni.org.ua/songs/2447165.html>